

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput III. Idem Cantuariensi (a) Archiepiscopo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

*Evitata rotis, palmaque nobilis
Terrarum dominos evexit ad Deos.*

Nec solum his honoribus decorabantur, verum & in vulgaribus, communibusque agonibus constituta erant victoribus præmia, & commoda pecuniæ æstimanda, *l. penult. ff. de annuis legat. l. Septimia. ff. de pollucr.* Unde Virgilius *lib. 5. Æneid.* dum de his certaminibus agit, ait:

*Et palma pretium victoribus armaque, & ostro
Perfusa vestes, argenti, aurique talenta.*

In factis autem certaminibus nullum certum erat præmiorum commodum ultra coronas, illudque maximum gloriæ, & celebratis decus constitutum: sed patria ex qua oriundi erant ipsi facti certaminis victores, illis ex ea die, non quæ coronam adepti essent, sed ex qua civitatem ingressi fuerant, stipendia annua, seu commoda annonaria propter sacras coronas præstabat. Plinius Junior *lib. 10. epist. 119.* Tertullianus *in Scorp. cap. 6. ibi:* Nemo tamen agonis præsidem segillaverit, quod homines violentia objecerit, injuriarum actiones extra stadium; sed quantum labores illi, & cruores & vices negotiantur, invidis, coronas scilicet, & gloriam, & dotem, privilegia publica, stipendia civica, imagines, statuas, & quale potest saculum præstare, de fama æternitatem, de memoria resurrectionem. De his commodis præmiorum agit Papinianus *in d. l. commodis*, dum docet, his commodis, quæ propter coronas sacras præstantur, posse condemnato interdici, & pecunias illas, seu pensiones ex stipendiis provenientes ex causa judicati capi posse; quæ est vera Papiniani sententia, ut jam notarunt Petrus Faber *lib. 2. agonist. cap. 17.* Cujacius *lib. 10. respons. Papin. in eodem textu*, omisâ expositione Forcatuli *in Cupidine juris, cap. 20.* Nectunc obstat textus *in d. l. spem, C. qua res pignori.* Nam omnis solutionibus traditis ab Accursio, Bartolo, Baldo, & Fulgoso *in dicta l.*

spem, & ind. l. stipendia, Zafio, Aretino, & aliis relatis à Genoa *in conciliat. legum, fol. 4. r.* respondendum est cum Petro Fabro *dicto cap. 17.* Papinianum loqui de commodis jam debitis propter coronas adeptas, & præmia consequuta; Alexandrum verò agere *in d. l. spem*, de spe victoriæ, quæ nondum accidit, & coronæ nondum adeptæ, præmiisque nondum acquisitis, quæ publicè interest non pignori obligari, ne ab animosa, strenuaque decertatione, ad quam spe præmiorum athletæ alliciuntur, omnino retrahantur, cum commoda aliis obligata ipsi perlatari non sint. Nisi dicamus cum Cujacio *in recit. ad l. i. C. que res pignori*, spem illam præmiorum privatâ pactione pignori dari non posse, *d. l. spem*: at verò judicis auctoritate pignoris jure in causam judicati capi prohibitum non esse.

Suprà traditis opponi potest textus *in l. tribus 15. §. ff. de usufructu earum rerum*, in illis verbis: *Si exponitur cohæredes ex causa fidejussoria conveniuntur, eos l. tribus 2. mandati non acturos.* Ex quibus deducitur, fidejussorem solventem pro reo principali, adversus eum actione mandati non rectè agi: Igitur quia fidejussor non tenetur indemnem reddere reum principalem, ut in præsentî textu docetur. Cui difficultati respondendum est, in eo textu hæredes, qui fidejusserunt, & solverunt, non habere regressum actione mandati adversus reum principalem, hoc est legatarium, vel ejus hæredem; quia non ejus mandatu fidejusserunt, sed usui testatoris; & non propter alienam obligationem, sed propter suam, ut se liberarent legato cautionis sibi à testatore injuncto: quare ut fidejussores, qui in rem suam, vel donandi animo intercesserunt, non habent regressum contra reum principalem; ita nec fidejussores, de quibus in eo textu, ut docuit Cujacius *lib. 17. qq. Papin. in eo textu.*

CAPUT III.

Idem Cantuariensi (a) Archiepiscopo.

Constitutus in præsentia nostra dilectus filius noster Magister Stephanus, suâ nobis assertionione monstravit, quod pro Magistro P. (b) Blesensi Cancellario tuo tempore Lateranen. (c) Concilii ad preces ipsius in xv. marchas (d) sterlingorum legalium, & communium intercessit, quas quoniam usque modò debitor non persolvit, justè plurimas asserit à creditoribus molestias pertulisse, & antiquum debitum plurimum (e) augmentari. Unde quia pro nostro volumus officio providere, ne qui gratiam meruit, pœnam sustineat: f. t. per A. f. p. m. quat. si legitime de hujusmodi tibi assertionione constiterit, præfatum P. ut eum à præscripta intercessione sine dilatione profusus absolvat, omni gratiâ & timore postposito, nullius ap. ob. ecclesiasticâ distributione compellas. Quia verò diversa experimenta morborum varia nos compellunt remedia invenire, præsentium significatione injungimus, ut si præfatus P. debitum, vel accessiones fortè negaverit, consuetudine, quæ legi contraria est, non obstante, (f) juramentum calumniæ subire cogatur. Præterea quia difficile foret intercessori testes in Angliam ducere, iudicibus Bon. satisfactione idoneâ à P. acceptâ, quod ad testes (g) audiendos vadat, vel mittat, infra terminum competentem litteris tuis significes, ut eos vice tua recipiant, examinent, & interrogent diligenter, & depositiones eorum transmittant inclusas, & significant quanta fides testibus, vel instrumentis possit haberi. Ceterum si jam dictus P. citatus præsentiam tuam adire, vel iudicio stare contempserit, eum infra triginta dies post harum susceptionem reddas beneficio alienum, & redditus ejus in debitorum (h) solutionem convertas, quousque fuerit debitoribus satisfactum.

D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. III. Pars I.

Ll 3

NOTÆ

NOTÆ

- (a) *Antuarie[n]s.*] Itaciam legitur in prima collectione, *sub hoc tit. cap. 5.* Balduino videlicet II. qui Ecclesiam Cantuar. rexit ex anno 1184 usque ad annum 1196. quem Polyd. Vergilius lib. 4. refert inter viros ea tempestate ingenio, & pietate claros. Giraldus apud Ullerium in *epistolis Hibernie*, pag. 117. vocat eum sanctum, & litteratissimum Archipræsulem: & Harpesfeldus *sect. 12. cap. 18.* scribit, quod cum felici vigeret ingenio, egregie in litteris profecit, evalitque postea in virum tam in aliis disciplinis, quam in Theologia insigniter doctum, doctrinaeque magnitudine, rerum gerendarum prudentia, & singulari eloquentia claruit. Plura de eo refert Richardus Smithus in *serie Presulum Cantuar. cap. 8.*
- (b) *P. Blesensis.*] Petrus videlicet Blesensis, qui fuit Cancellarius ipsius Balduini II. ut ipse Blesensis fatetur *epist. 91.* ibi: *Confidenter, & sub testimonio plurium dico, me semper dictare literas solitum curis, quam posse aliquis exarare: ad veritatem, non ad jactantiam dico. Vidit quandoque dominus Cantuarie[n]sis, & eos ipsi cum eo, multique alii, me de versis materiis tribus dicere scriptoribus, & uniuscujusque calamo festinanti satisfacere, meque (quod de solo Julio Cesare scribitur) quariam epistolam dictare & scribere.* De quo Posselinus in *apparatu*, hac refert: *Sane magni animi dotibus vir hic praeclatus fuit, qui & Archiepiscopatum Neapolitanum tenuit, & Episcopatum Rossensem bis recusavit, & integer vitae, scelerisque purus, martyrium desideravit. Libertate autem in scribendo usus, ne Regibus quidem tacuit qua dicenda essent: & vere Episcopis & Abbatibus normam vivendi praescripsit. Bales centur. 13. cap. 21.* ibi: *Petrus Blesensis verè lingua disertus, & eloquens, omnigeno nitidioris doctrina honesta mentis nobilitatur, testis, & proco veridicus: hic perdoctus vir non solum rem, sed etiam nomen transsubstantiationis profertur, sic scribens sermone 28. Sacerdotum ministerio panis, & vinum in carnem Christi transsubstantiatur. Et epist. 140. ita scribit: Et ut gratia exempli in uno Sacramento videas abyssum profundissimam, & humano sensui imperceptibilem, pane, & vino transsubstantiatis virtute verborum celestium in corpus, & sanguinem Christi, accidentia, quae prius ibi fuerant, sine subiecto remanent.* Varia opera tanto ingenio digno in lucem edidit, quae refert Bellarminus de *scriptoribus Ecclesie*, verbo *Petrus Blesensis*; & nuper edita sunt anno 1667. cum notis Joannis Bulei.
- (c) *Lateranensis Concilii.*] Celebrati temporibus Alexandri III. cui interfuit ipse Petrus Blesensis, & hac occasione forsan iter faciens per Bononiam, mutuum pecuniam ibi accepit.
- (d) *Sterlingorum.*] Genus est peculiaris monetae Anglorum, ut refert Polydor. Vergilius lib. 17. *histor. Angliae.*
- (e) *Plurimum augmentari.*] Ex his verbis deducitur, fidejussorem teneri non solum in sortem principalem, pro qua fidejussit, verum & ad usuras, & similes accessiones, ita ut si reus principalis moram fecerit in solvendo id quod promisit, & ita obligatio ejus augeatur, veluti in contractibus bonae fidei, in quibus usurae ex mora debentur, l. 4. *C. de positi, l. curabitur. C. de action. empti,*

*l. qui per collusionem 49 ff. eodem: vel si in contractibus stricti juris poena promissa sit, tenebitur fidejussor ad usuras, & in his contractibus ad poenam: probant textus in l. etiam 9. C. de fidejuss. tut. l. si mandato 8. C. quod cum eo, l. initio 5. C. de pactis inter emptor. l. fidejussor, C. de fidejuss. l. quare 54. ff. locati, l. si quis 24. §. 1. ff. de usur. l. 1. §. Bellissime, l. penult. ff. ut legatorum nomine, l. si postea 10. ff. rem pupilli, l. 2. §. penult. ff. de administr. rerum, l. amissi 52. l. si quis pro eo 56. §. si nummos, l. fidejussores 68. ff. de fidejuss. l. si servum 91. §. nunc, ff. de verb. oblig. l. Latinius ff. de jurisdict. ut contingit in pignore accepto, l. 11. §. 3. ff. de pignorat. act. nisi poena commissa sit ex facto ipsius rei, l. ultim. ff. de reventur. veluti Magistratus, pro quo quis fidejussit; nam si poena ex ejus facto committatur, fidejussor non tenetur, l. fidejussores 68. ff. hoc tit. junct. l. 1. C. de peric. eorum qui pro magistr. lib. 11. l. 1. ff. de magistr. conven. l. 2. §. ultim. l. libertus 17. §. ult. ff. ad municip. l. 2. C. ad Trierpil Sed tunc obstat, quod fidejussor non censetur acceptus, nisi in id, quod contractus tempore debitum erat, & per retentionem, C. de usuris: sed tunc usurae, & similes accessiones non debebantur: ergo nec ad eas tenetur fidejussor; praecipue cum mora sua cuilibet nocere debeat, l. in condemnatione 173. §. Unicusque ff. de reg. jur. Quare nec mora fidejussoris reo principali nocet, nec mora rei principalis fidejussori, l. si pupillus 127. junct. l. cum filius 49. §. 1. ff. de verb. oblig. l. si libertus 44. ff. de oper. libert. nisi ad perpetuandam obligationem; quia cum per moram perpetuetur obligatio principalis, perpetuetur & accessoria, l. si a colono 58. §. 1. ff. hoc tit. d. l. si quis 24. §. 1. ff. de usuris, l. cum filius 49. l. mora 88. ff. de verb. oblig. quod provent ex natura obligationis fidejussoriae; nam cum pendeat a principali, necessario perpetuata principali, perpetuetur & accessoria; quod non contingit in usuris, quae non debentur ex principali obligatione, sed veniunt officio judicis, & probat doctè Arnoldus Vinius lib. 2. cap. 10. per totum, in select. Pro hujus difficultatis solutione communiter discrimen constituunt Heringius de fidejuss. cap. 24. num. 152. Cujacius lib. 3. ad Afric. in l. centum ff. de eo quod certo, & lib. 28. q. 9. Pauli in l. Stichum 95. ff. de solut. Leothardus de usuris, q. 10. num. 16. Vinius ubi supra, inter eum casum, in quo fidejussor accipitur in omnem causam; & inter eum, in quo simpliciter tantum ad certam summam recipitur. Primo casu etiam ad usuras, & similes accessiones tenetur, quia ut dicitur in l. si quis 56. §. 2. hoc tit. in omnem causam acceptus videtur. Secundo vero casu nec etiam propter moram rei principalis in majorem summam tenetur, quia ejus obligatio augeri non potest contra fidejussoris mentem, & voluntatem: quando verò dicatur fidejussor in omnem causam acceptus, examinant Vinius ubi supra, Cujacius & Donellus in l. centum, ff. de eo quod certo: ubi exponunt difficilem textum in l. quare ff. locati. In praesenti textu certum est, acceptum fidejussorem fuisse in omnem causam; non tamen inde accipias relata verba de usuris, quae jure Pontificio nec in contractibus bonae fidei ex mora veniunt; sed de poena, & similibus accessionibus: unde infra ait Pontifex, *debitum, vel accessiones*: nunquam tamen dixit usuras, quae hoc jure regulariter semper improbantur.*

(f) *Juramentum calumniae.*] De quo egi supra in titulo de juramento calumniae.

(g) *Aut*

(g) *Audiendos vadat.* Hæc verba exposui in cap. in nomine, de test.
 (h) *Solutionem.* Juxta adducta in proximo commentario.

COMMENTARIUM.

⁴ **E**X hac Lucii III. epistola sequens deducitur assertio: *Compellitur debitor principalis, qui per tempus cessavit in solutione, unde fidejussor molestatur, ipsum liberare.* Probant eam textus in cap. final. hoc titul. l. Lucius 38. §. 1. ff. mandati. l. si ab arbitro 10. §. qui ex causa. ff. qui satisfac. cog. l. si is a quo, §. si semel, juncta l. plane, sequenti, ff. ut in possess. legat. l. in omnibus, ff. de judiciis, l. si creditores 31. ff. de privi. credit. l. 14. tit. 12. p. 2. Illustrant ultra congestos à Barbofa & Gafrua hîc, Gaillius lib. 2. obs. cap. 29. num. 12. Cenciur de cens. p. 7. artic. 4. num. 7. D. Ioann. de Larrea decis. 93. per totam, Heringius de fidejuss. cap. 25. num. 33. Cujacius, & Donellus in l. 10. C. mandati, Gibalinus de usuris lib. 4. capite 6. artic. 15. Vinus lib. 2. select. cap. ultim. Phæbo decis. 130.

⁵ Sed pro dubitandi ratione in præsentem assertionem ita insurgo: Fidejussor antequam solvat, non potest actione mandati agere contra reum principalem, l. si pro eo 10. C. mandati: nam cui mandatum est, ut fidejubeat, mandatum creditur ut solvat, l. indebitam, ff. de condit. indeb. l. 1. C. de polo. Unde si jubeat testator hæredi, ut pro aliquo fidejubeat, & hæres solvat, actionem mandati non habet, quasi paria hæc sint, sponde, & solve, ut in l. tribus 8. ff. de usuf. ear. rer. Et ita dum fidejussor non solvit, mandatum adimplere, & perficere non videtur, ac per consequens non potest intendere actionem mandati contra ipsum reum principalem, ut à fidejussione liberetur, l. si mandatu 45. §. sed si mandatu, ff. mandati, dict. l. indebitam. Nec etiam poterit petere fidejussor, ut ex integro satisfactio detur, l. si is a quo 3. §. si semel, ff. ut in possessionem, etiam si cautionem inidoneam à principio datam esse dicat, l. 3. ff. fidejuss. l. inter, §. abesse, ff. mandati, l. 1. §. illud, vers. Item quaritur, ff. de separat. pluribus relatis probat Felicianus de censibus 1. p. lib. 1. cap. 7. num. 17. & lib. 3. capite 9. num. 9. Igitur in præsentem specie nullo modo poterat fidejussor agere contra reum principalem ut ab obligatione fidejussoria liberaretur.

⁶ Quâ difficultate non obstante verum est, certis in casibus licere fidejussori agere contra debitorem, ut eum à fidejussione liberet, quos refert Gregorius in capite finali, hoc titul. Inter eos & ille refertur, videlicet si debitor morosè perstitit in obligatione, passusque est fideiussorem molestari: quantum verò tempus desideretur, ut dici possit debitorem diu in solutione cessasse, arbitrio iudicis relinquitur, ut ex dict. l. Lucius 38. §. 1. docent Menochius de arbitrar. casu 41. numero 4. Gomezius libro 2. var. capite 13. numero 10. Ofualdus ad Donellum libro 13. capite 13. littera E. Heringius de fidejuss.

capite 25. num. 33. nam licet verbo *diu*, utatur ibi Consultus, quod decem annorum spatium importat, l. si cum fideicommissa 16. §. Aristo. ff. qui & a quibus, l. si disturna. ff. de legib. juncto Donello libro 1. comment. capite 10. ubi Ofualdus lit. F. aliquando tamen minus tempus demonstrat, ut biennium in l. cum dominis 56. ff. locati: quinquennium in l. 3. §. 2. ff. de re milit. & minus tempus in l. 1. §. largius, ff. de success. edict. l. 3. C. de execut. rei judic. l. 1. C. de patria potest. l. non distinguemus 32. §. si arbiter, ff. de receptis. Ex quibus, & aliis apertè constat, verbum *diu*, ad minus tempus quàm decennium referendum esse, & in terminis probari videtur in l. 14. tit. 12. part. 5. notarunt Valascus consult. 35. num. 1. Larrea decis. 93. num. 6. In censibus autem, & aliis annuis redditibus, qui tractum habent successivam, præsentis assertio non procedit, quia imputari non potest debitori, cur eos non redimat, ut docuerunt Rodriguez de annuis reddit. lib. 2. quest. 13. num. 18. nisi debitor ceperit facultatibus labi, & ad inopiam vergat; nam tunc etiam in contractibus censualibus beneficium hoc fidejussori competit, ut ex Peguera decis. 192. & aliis resolvit Cenciur de censibus part. 2. capite 7. artic. 4. num. 7. Licet enim fidejussor debitoris census videatur respicere perpetuitatem, quousque census redimatur; de novo tamen superveniente jactura honorum, novum etiam auxilium præstandum est. Et præsentis assertionis magna ratio est; nam in fidejussoria obligatione non videtur actum, ut fidejussor perpetuò obligatus sit, sed post justum tempus eximatur, & indemnitas reddatur: neque æquum est eum, qui amici officium exhibuit, retineri in perpetua obligatione, à qua possit amicus eum liberare solvendo pecuniam debitam, l. si mora 9. juncta l. si constanter, §. penult. ff. solut. matrim. l. si quis vinâ 4. §. ultim. ff. de periculis & commodo. Rectè ergo cum in præsentem specie ob moram debitoris in solutione fidejussor inquietaretur, decrevit Lucius III. reum principalem cogendum esse per subtractionem fructuum sui beneficii fideiussorem indemnem reddere, ne fidejubendi officium illi damnosum esset, contra textum in l. si servus, §. quod verò, ff. de furtis, l. ex mandato. ff. mandati, l. sed si 7. ff. quemadmodum testam.

⁷ Nec obstat dubitandi ratio supra expensa; nam, etsi regulariter verum sit, non posse fideiussorem petere, ut reus principalis illum liberaret, aut nova cautio illi præstetur, tamen justis ex causis intervenientibus, quæ in præsentem textum, & in capite suo, hoc titulo, referuntur, contrarium dicendum est, ex juribus supra relatis; quemadmodum licet fidejussor mandatum solvendi susceperit l. indebitam, ff. de condit. indeb. hoc tamen implere, & præstare debet, dum illi officium fidejubendi damnosum non sit, dict. l. si servus, §. quod verò; ita & si justam causam habeat, veluti quia molestatur, ut in præsentem specie, rectè agit, ut à fidejussione liberetur. Donellus in dict. l. si quis pro eo 10. C. de fidejuss.